

Олександр Пушкін
Казка про попа і наймита його Балду

Перекладач: М.Рильський

Жив собі піп,
Околоту сніп.
Пішов піп по ринку,
Чи не купить яку дешевинку.
Назустріч йому Балда
Іде, навкруги погляда.
"Здоров, попе-борода,
Чого так рано схопився,
По що спорядився?"
Піп йому: "Шукаю служника такого,
Не вельми ціною дорогого,
Щоб знав і коні доглядати,
І шить, і варить, і майструвати".
Балда відказав:
"Служитиму рік тобі славно,
Щиро ще й дуже справно
За три щиглі тобі в лоб од мене,
А їсти буду ячмінь варений".
У попа від тих слів
Зразу лоб засвербів,
Затряслася з ляку борода,
А проте подумав: не біда!
Каже піп Балді: "Добре, згода!
Не вийде з того обом нам шкода,
Іди ж до двору мого ти,
Покажи, який ти до роботи".
Живе Балда в поповім домі,
Спить собі на соломі,
Їсть за чотирьох,

Працює за сімох.
Ще з ночі в нього все ходором ходить,
Виоре нивку, заскородить,
Піч затопить, усе заготує, закупить,
Яєчко спече та сам і облупить.
Попада Балдою не нахвалиться,
Попівна без Балди сохне і печалиться,
Попеня зове його татком;
Кашу зварить, бавиться з дитятком.
Тільки піп Балду не любить,
Ніколи його не приголубить,
За розплату думає частенько.
Дні минають, уже й строк близенько.
Піп не їсть, не п'є, ночі не спить,
Лоб йому заздальгідь тріщить.
От він попаді признається:
"Так і так, що робить зостається?"
Бистрий розум жіночий
До усяких хитрощів охочий,—
Каже попада йому стиха:
"Ось ми як того позбудемось лиха:
Загадай ти роботу Балді таку,
Що ніхто б не зробив на людськiм віку.
Тим ти і лоб захистиш від побою,
І рахунки свої закінчиш з Балдою".
Тут зробилося попові веселіше,
Поглядає він на Балду сміливіше,
Став він, гукає до Балди:
"Вірний мій слуго, а йди-но сюди!
Слухай: чорти мені подать велику
Підписалися платити довіку.
Луччого прибутку не бажати,
Та недоплатників за три роки багато.
Як наїсися ячменю свого ти,
Іди, виправ подать із бісоти".

Балда, не чувши ніякого горя,
Пішов та й сів край берега моря;
Там узявся він мотузку крутити
Та кінець її в морі мочити.
От вилазить з моря старий Біс,
Каже: "Який тебе вітер заніс?"
"Та от мотузкою хочу море морщить
Та вас, прокляте плем'я, корчить".
Впала Бісові на серце туга:
"Скажи, за що така нам наруга?"
"Як за що? Почали ви нас гнівити,
Податі не хочете платити.
Добра ж тут буде нам утіха,
Вам, собакам, не утекти від лиха".
"Балдонько, зажди ще час-годину,
Матимеш податі за всю нашу родину.
Постривай, вишлю свого внука".
Балда мислить: "Чортика обдурить не штука!"
Виринуло те бісенятко,
Занявчало, як голодне кошенятко:
"Здоров, Балдо-селючок, здоров!
А по яку то ти податі прийшов?
Жодних податів чортячому народу
Не доводилося платити зроду.
Ну, та дарма,— бери; лишень умова
З нашого обопільного слова,
Щоб надалі уникнути нам горя:
Хто скоріше з нас обіжить круг моря,
Той і податі візьме сповна;
У мішку там готова буде вона".
Засміявся Балда лукаво:
"Ех, ти ж, нерозумна прояво!
Де тобі змагатись зо мною,
Зо мною, з самим Балдою?
От уже послали супостата!

Пожди лишень мого меншого брата".
Пішов Балда в близький лісок,
Спіймав двох зайчиків та — в мішок.
Знов до моря він приходить,
Чортеня край моря знаходить.
Держить Балда одного зайка за вуха.
"От тепер ти нашої музики послухай!
Ти, чортенятко, іще хлопчентяко,
Супроти мене і зовсім малятко.
Змагатись зо мною — часу даремна трата.
Ану, дожени спочатку мого брата.
Раз, два, три! Ну-бо, швидко!"
Побігли вони, ледве видко,—
Чортеня по березі морському,
А заїнько в ліс додому.
От, море все обкруженявши,
Висунувши язик, мордочку піднявши,
Прибігло бісеня, задихаючись,
Мокре геть, лапкою втираючись,
Мислить: "Нічим Балда собі не зарадить!"
Зирк — а Балда свого братика гладить.
"Братикю,— каже,— любий та милий,
Утомивсь, бідолашний! Відпочинь, наберись сили!"
Чортик отетерів,
Хвостика підібгав, геть присмирнів,
До братика боком заходить.
"Почекай,— шепоче,— принесу зараз подать".
Пішов чортик до діда, каже: "Біда!
Перегнав мене менший Балда!"
Старий чорт узяв тут думати думу,
А Балда наробив такого шуму,
Що все море замутилось,
Хвилями так і розходилося.
Вилізло чортеня.— "Годі,— кричить,—
Подать тобі принесемо вмиль."

Тільки слухай: бачиш цього дрюка?
Кинути його — нехитра штука,
А хто далі цей дрюк закине,
Подать візьме тієї ж хвилини.
Що ж? Боїшся ти ручки пошкодить?
Чого ж ти ждеш?" — "Та он хмарка надходить.
Закину на неї твого дрюка,
А тоді почнеться вам, чортам, наука".
Побігло бісеня до діда старого
Розказати про Балдину перемогу.
А Балда знов море розтривожує
Та чортам мотузкою загрожує.
Вилізло чортеня. "Стривай,— пищить,—
Буде тобі подать умить!.."
"Ні,— каже Балда,—
Тепер мені черга припада,
Умову я сам призначу,
Завдам тобі, враження, задачу —
Побачимо, яка в тебе сила.
Дивись, он там сива кобила,
Кобилу підійми-но ти,
Спробуй хоч трохи з нею на спині пройти.
Піднесеш кобилу — подать твоя,
Не піднесеш кобили — то буде вже моя".
Бідолашний біс
Під кобилу підліз,
Та натужився,
Та напружився,
Підняв кобилу, два кроки ступнув,
На третім упав, ніжки простягнув.
А Балда йому: "Дурненьке, дурне ти,
Нічим ви, чорти, мене не поб'єте!
Ти й руками не підняв кобилу,
А я ось ногами покажу свою силу".
Верхи Балда на кобилу сів,

Проскакав верству, аж куряву збив.
Бісеня тут до діда біжить,
"Переміг нас Балда!" — криком кричить.
Чорти подумали, погадали,
Повний мішок податі зібрали,
Балді принесли — забирай,— сказали.
Іде Балда, несе, аж зігнувся,
А піп, як побачив,— ужахнувся,
За попадею ховається,
Од ляку корчиться-здригається.
Балда його відшукав,
Віддав подать, про плату йому нагадав.
Що ж піп робити має?
Лоба він підставляє.
Раз йому Балда щигля дав —
Підскочив піп, стелі дістав;
Удруге Балда щигля дав —
Мову людську піп утеряв;
Утретє Балда щигля дав —
Старий геть з розуму спав.
А Балда похитав з докором головою:
"Не вганяв би ти, попе, за дешевиною!"